

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна назва навчальної дисципліни	Філософія
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Класичний фаховий коледж Сумського державного університету
Розробник(и)	Кузьмін Дмитро Володимирович, кандидат юридичних наук, викладач Класичного фахового коледжу Сумського державного університету
Рівень вищої освіти	Початковий рівень (короткий цикл) НРК України – 5 рівень; FQ-EHEA – короткий цикл; QF-LLL – 5 рівень.
Семестр вивчення навчальної дисципліни	16 тижнів протягом 3-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить 5 кредитів ЄКТС, 150 годин, з яких 48 годин становить контактна робота з викладачем (32 години лекцій, 16 годин семінарських занять), 102 години становить самостійна робота
Мова(и) викладання	Українською мовою
2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	
Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна циклу загальної підготовки
Передумови для вивчення дисципліни	Без додаткових передумов
Додаткові умови	Без додаткових умов
Обмеження	Обмеження відсутні
3. Мета навчальної дисципліни	
Метою навчальної дисципліни є отримання студентами фундаментальних теоретичних знань вивчення теоретичних здобутків філософської думки сприяє формуванню цілісної картини світу, усвідомленню специфіки буття людини та її місця в світі, розвиває вміння орієнтуватися у проблемах сучасного суспільно-політичного та духовно-культурного життя.	
4. Зміст навчальної дисципліни	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ	
Тема 1. Філософія в житті суспільства та людини. Предмет, завдання, функції філософії	
Місце і роль філософії в житті суспільства і людини. Роль філософії в розвитку сучасного суспільства. Предмет, завдання, функції філософії. Філософія і світогляд. Світогляд і світовідчуття, світосприйняття і світорозуміння. Історичні типи світогляду:	

міф, релігія, науковий світогляд, філософський світогляд. Сутність загальнолюдських цінностей у філософії.

Тема 2. Розвиток філософії стародавнього світу.

Культурно-історичні передумови виникнення філософії. Передумови філософії у Стародавній Індії. Зародження філософії у Стародавньому Китаї. Своєрідність філософії Стародавньої Греції досократичного періоду. Класичний період античної філософії. Елліністичний період античної філософії. Християнська філософія перших століть. Платонізм і неоплатонізм. Космоцентризм античної міфології та антропоцентризм грецької просвіти. Становлення античної діалектики. Аристотель як систематизатор античної філософії.

Тема 3. Філософія Середньовіччя та епохи Відродження

Мусульманська та іудейська культура і філософія (М. Маймонід, І. Гебіроль, Авіценна, Аверроес). Розвиток християнства в Західній Європі. Апологетика, патристика, схоластика. Особливості західноєвропейської та східноєвропейської релігійної філософії. Вчення Фоми Аквінського. Філософія Відродження. Гуманізм та антропоцентризм. Натурфілософія Відродження; пантеїзм; повернення до первісного розуміння сутності діалектики. Геліоцентризм і вчення про нескінченність Всесвіту (Дж. Бруно, М. Кузанський). Реформація, її ідеї (Т. Мюнцер, М. Лютер, Ж. Кальвін).

Тема 4. Західноєвропейська філософія Нового часу

Наукова революція XVII ст. (І. Ньютон) і проблема методу пізнання у філософії (Ф. Бекона, Р. Декарта). Емпіризм і раціоналізм (Дж. Локк, Дж. Берклі, Д. Юм, Р. Декарт, Б. Спіноза, Г. Лейбніц). Створення механічно-матеріалістичної картини світу. Поняття субстанції у філософії Б. Спінози. Монадологія Г. Лейбніца. Проблема людини у філософії Просвітництва (Ш. Луї Монтеск'є, Ф. Вольтер, Ж.-Ж. Руссо). Французький матеріалізм, його розуміння людини і суспільства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. РОЗВИТОК СУЧАСНИХ ФІЛОСОФСЬКИХ ЗНАНЬ

Тема 5. Становлення і розвиток філософської думки в Україні

Становлення і розвиток світогляду давніх слов'ян. Г.С. Сковорода – фундатор філософії українського кордоцентризму. Український романтизм (М. Гоголь, М. Костомаров, П. Куліш та ін.). Філософські ідеї Т. Шевченка. Академічна філософія (С. Гогоцький, П. Юркевич, В. Лесевич, О. Гіляров та ін.). Соціально-філософські погляди Л. Українки, П. Грабовського, М. Коцюбинського, М. Драгоманова, І. Франка, В. Антоновича. Філософія періоду відродження українського духовного життя (В. Винниченко, М. Грушевський, В. Зеньковський та ін.). Філософська спадщина Д. Чижевського. Філософія України в радянський період. Розробка філософських проблем у сучасній Україні.

Тема 6. Основні тенденції розвитку німецької класичної та сучасної філософії

Місце німецької класичної філософії в історії філософської думки. Філософські позиції І. Канта. Філософська система І. Фіхте. Суб'єктивна діалектика. Філософія тотожності Ф. Шеллінга. Г. Гегель, його філософська система та метод. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха. Тенденції розвитку сучасної філософії. Захист і оновлення класичних філософських традицій: неотомізм (Ю. Бохенський, Ж. Мартін, Т. Де Шарден), неокантіанство (О. Лібман, Г. Коген), неогегельянство (Б. Кроче, Ж. Іпполіт). Філософські погляди К. Маркса, Ф. Енгельса, В. І. Леніна.

Ірраціоналістичний і містичний підхід у філософському аналізі (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше, В. Дільтей). Філософські проблеми психоаналізу (З. Фрейд, К. Г. Юнг, Е. Фромм). «Екзистенціальна філософія» та її різновиди (С. К'єркегор, М. Хайдеггер, А. Камю, Ж.-П. Сартр, К. Ясперс).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. СИСТЕМА ФІЛОСОФІЇ

Тема 7. Поняття та основні ідеї Онтології, Діалектики та Гносеології

Онтологія як філософська наука про Буття. Філософський зміст проблеми буття. Основні форми буття. Буття людини як фундаментальна проблема філософії. Суспільне й індивідуальне буття. Діалектика як теорія розвитку і метод пізнання. Гносеологія у філософії поняття та основні ідеї. Пізнання як відображення. Суб'єкт і об'єкт пізнання.

Основні принципи теорії пізнання та багатовимірність його форм. Тема 8. Філософська антропологія та соціальна філософія Філософська антропологія. Основні проблеми і поняття соціальної філософії. Особливості філософського пізнання суспільства і людини. Роль соціального пізнання в історії. Специфіка предмета соціальної філософії. Суб'єкти суспільного розвитку: індивіди й соціальні спільноти.	
5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни	
Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:	
РН1.	Знати основні етапи та закономірності історичного розвитку української та світової філософської культури для формування громадянської позиції, формування національної гідності та патріотизму. Виявляти знання й розуміння основних принципів формування ціннісних основ суспільного й політичного життя.
РН2.	Прагнути до самоорганізації та самоосвіти. Проводити літературний пошук, аналізувати отриману інформацію. Екстраполювати надбання філософів-класиків на соціальну сферу. Знати основні засади кореляції сутності людини і способів нормативного регулювання суспільних відносин. Обґрунтовувати свої світоглядні позиції на підставі історико-філософських зразків. Демонструвати здатність характеризувати основні сфери життєдіяльності суспільства як системи.
РН 3.	Володіти базовими філософсько-світоглядними та філософсько-методологічними знаннями для вирішення завдань необхідних молодому працівнику за освітнім фахом.
6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів	
Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:	
ПРН 5.	Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
ПРН 10.	Демонструвати здатність до аналізу і синтезу соціально-значущих проблем і процесів
7. Види навчальних занять та навчальної діяльності	
7.1 Види навчальних занять	
Змістовий модуль 1. ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ	
Тема 1. Філософія в житті суспільства та людини. Предмет, завдання, функції філософії	
Л 1.	Місце і роль філософії в житті суспільства і людини. Роль філософії в розвитку сучасного суспільства. Предмет, завдання, функції філософії.
Л 2.	Філософія і світогляд. Світогляд і світовідчуття, світосприйняття і світорозуміння. Історичні типи світогляду: міф, релігія, науковий світогляд, філософський світогляд.
СЗ 1.	Сутність загальнолюдських цінностей у філософії.
Тема 2. Розвиток філософії стародавнього світу	

Л 3.	Культурно-історичні передумови виникнення філософії. Передумови філософії у Стародавній Індії. Зародження філософії у Стародавньому Китаї. Своєрідність філософії Стародавньої Греції досократичного періоду.
Л 4.	Класичний період античної філософії. Елліністичний період античної філософії. Християнська філософія перших століть.
СЗ 2.	Платонізм і неоплатонізм. Космоцентризм античної міфології та антропоцентризм грецької просвіти. Становлення античної діалектики. Аристотель як систематизатор античної філософії.
Тема 3. Філософія Середньовіччя та епохи Відродження	
Л 5.	Мусульманська та іудейська культура і філософія (М. Маймонід, І. Гебіроль, Авіценна, Аверроес). Розвиток християнства в Західній Європі. Апологетика, патристика, схоластика. Особливості західноєвропейської та східноєвропейської релігійної філософії. Вчення Фоми Аквінського.
Л 6.	Філософія Відродження. Гуманізм та антропоцентризм. Геліоцентризм і вчення про нескінченність Всесвіту (Дж. Бруно, М. Кузанський). Реформація, її ідеї (Т. Мюнцер, М. Лютер, Ж. Кальвін).
СЗ 3.	Натурфілософія Відродження; пантеїзм; повернення до первісного розуміння сутності діалектики.
Тема 4. Західноєвропейська філософія Нового часу	
Л 7	Наукова революція XVII ст. (І. Ньютон) і проблема методу пізнання у філософії (Ф. Бекона, Р. Декарта). Емпіризм і раціоналізм (Дж. Локк, Дж. Берклі, Д. Юм, Р. Декарт, Б. Спіноза, Г. Лейбніц). Створення механічно-матеріалістичної картини світу. Поняття субстанції у філософії Б. Спінози.
Л 8.	Монадологія Г. Лейбніца. Проблема людини у філософії Просвітництва (Ш. Луї Монтеск'є, Ф. Вольтер, Ж.-Ж. Руссо).
СЗ 4.	Французький матеріалізм, його розуміння людини і суспільства.
Змістовий модуль 2. РОЗВИТОК ФІОСУЧАСНИХ ФІЛОСОФСЬКИХ.	
Тема 5. Становлення і розвиток філософської думки в Україні	
Л 9.	Становлення і розвиток світогляду давніх слов'ян. Г.С. Сковорода – фундатор філософії українського кордоцентризму. Український романтизм (М. Гоголь, М. Костомаров, П. Куліш та ін.). Філософські ідеї Т. Шевченка. Академічна філософія (С. Гогоцький, П. Юркевич, В. Лесевич, О. Гіляров та ін.). Соціально-філософські погляди Л. Українки, П. Грабовського, М. Коцюбинського, М. Драгоманова, І. Франка, В. Антоновича. Філософія періоду відродження українського духовного життя (В. Винниченко, М. Грушевський, В. Зеньковський та ін.).
СЗ 5.	Філософська спадщина Д. Чижевського. Філософія України в радянський період. Розробка філософських проблем у сучасній Україні.
Тема 6. Основні тенденції розвитку німецької класичної та сучасної філософії	
Л 10.	Місце німецької класичної філософії в історії філософської думки. Філософські позиції І. Канта. Філософська система І. Фіхте.

Л 11.	Суб'єктивна діалектика. Філософія тотожності Ф. Шеллінга. Г. Гегель, його філософська система та метод. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.
Л 12.	Захист і оновлення класичних філософських традицій: неомізм (Ю. Бохенський, Ж. Мартін, Т. Де Шарден), неокантіанство (О. Лібман, Г. Коген), неогегельянство (Б. Кроче, Ж. Іпполіт). Філософські погляди К. Маркса, Ф. Енгельса, В. І. Леніна. Ірраціоналістичний і містичний підхід у філософському аналізі (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше. В. Дільтей). Філософські проблеми психоаналізу (З. Фрейд, К. Г. Юнг, Е. Фромм). «Екзистенціальна філософія» та її різновиди (С. К'єркегор, М. Хайдеггер, А. Камю, Ж.-П. Сартр, К. Ясперс).
СЗ 6.	Німецька класична філософія і сучасне бачення світу.
Змістовий модуль 3. СИСТЕМА ФІЛОСОФІЇ	
Тема 7. Поняття та основні ідеї Онтології, Діалектики та Гносеології	
Л 13.	Онтологія як філософська наука про Буття. Філософський зміст проблеми буття. Основні форми буття. Буття людини як фундаментальна проблема філософії. Суспільне й індивідуальне буття.
Л 14.	Діалектика як теорія розвитку і метод пізнання.
СЗ 7.	Гносеологія у філософії поняття та основні ідеї. Пізнання як відображення. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Основні принципи теорії пізнання та багатовимірність його форм.
Тема 8. Філософська антропологія та соціальна філософія	
Л 15.	Філософська антропологія.
Л 16.	Основні проблеми і поняття соціальної філософії. Особливості філософського пізнання суспільства і людини. Роль соціального пізнання в історії. Специфіка предмета соціальної філософії.
СЗ 8.	Суб'єкти суспільного розвитку: індивіди й соціальні спільноти.
7.2 Види навчальної діяльності	
НД 1.	Підготовка до лекції.
НД 2.	Підготовка до обговорення та/або опитування за темами семінарського заняття.
НД 3.	Підготовка до тестування.
8. Методи викладання, навчання	
Дисципліна передбачає навчання через:	
МН 1.	Інтерактивні лекції.
МН 2.	Проблемні лекції.
МН 3.	Семінарські заняття.
МН 4.	Мобільне навчання (m-learning).

МН 5.	Змішане навчання (blended-learning)		
Лекції надають студентам теоретичну основу з історії та системи філософії, що є основою для самостійного навчання здобувачів вищої освіти (РН 1, РН 2. Та РН 3.). Лекції доповнюються семінарськими заняттями, які надають студентам можливість застосовувати теоретичні знання на практичних прикладах (РН 2. Та РН 3.). Гнучкість, доступність та персоніфікація навчання забезпечується m-learning з використанням мобільних пристроїв. Навчання через blended-learning з використанням LMS MOODLE (http://dl.kpt.sumdu.edu.ua/), в межах якого студент здобуває знання як очно, так і самостійно он-лайн, дозволяє створити комфортне освітнє цифрове середовище та забезпечити індивідуальну траєкторію навчання.			
9. Методи та критерії оцінювання			
9.1. Критерії оцінювання			
Шкала оцінювання ECTS	Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
A	Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	90-100
B	Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	82-89
C	В загальному правильна робота з певною кількістю помилок		74-81
D	Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	64-73
E	Виконання задовольняє мінімальні критерії		60-63
FX	Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	35-59
F	Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни		0-34
9.2 Методи поточного формативного оцінювання			
За дисципліною передбачені наступні методи поточного формативного оцінювання: опитування студента на семінарському занятті та усні коментарі викладача за його результатами, настанови викладача в процесі підготовки до виконання тестових завдань, оцінювання поточного тестування.			
9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання			
Методи оцінювання:			
М 1.	Опитування.		
М 2.	Тестування в LMS MOODLE.		
В особливих ситуаціях робота може бути виконана дистанційно в LMS MOODLE (http://dl.kpt.sumdu.edu.ua/):			
1. Тест. Філософія в житті суспільства та людини. Предмет, завдання, функції			

філософії. 2. Тест. Розвиток філософії стародавнього світу. 3. Тест. Філософія Середньовіччя та епохи Відродження. 4. Тест. Західноєвропейська філософія Нового часу. 5. Тест. Модульний контроль № 1. 6. Тест. Модульний контроль № 2. 7. Тест. Контрольне вихідне тестування (ДСК).	
Форма підсумкового контролю – екзамен.	
10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни	
10.1 Засоби навчання	
ЗН 1.	Мультимедіа
ЗН 2.	Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, онлайн-опитування)
ЗН 3.	Програмне забезпечення «Особистий кабінет» (з доступом до бібліотечно-інформаційної системи СумДУ)
10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	
Основна література	1. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія: підручник. 3-тє вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2018. 432 с. 2. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія: посібник для підготовки до іспиту. Харків: Право, 2019. 134 с. 3. Філософія: підручник / ред. Л. В. Губерський. вид. 2-ге, перероб. і доп. Харків: Фоліо, 2018. 621 с.
Допоміжна література	1. Волинка Г. Філософія Стародавності і середньовіччя в освітньому контексті. Київ: Вищ. освіта, 2005. С. 84–88. 2. Вулевич М.Р. Філософія як мудрість та її осмислення в науковій і практичній діяльності. Часопис Київського університету права. 2005. № 2. С.154-158. 3. Горський В. С. Історія української філософії: курс лекцій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 3-тє вид. Київ: Наук. думка, 1997. 285 с. 4. Дротянко Л. Г. Філософія наукового пізнання: підручник. Київ: Видво Нац. авіац. ун-ту "НАУ-ДРУК", 2010. 224 с. 5. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем: монографія / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, С. Б. Жданенко. 6. Сучасна філософія : конспект лекцій усіх спец. денної форми навчання / Т. О. Козинцева. Суми : СумДУ, 2021. 73 с. 7. Філософія : підручник / Л. В. Губерський, В. П. Андрущенко, А. О. Баумейстер та ін. 2-ге вид., перероб. і доп. Х. : Фоліо, 2018. 621 с. 8. Бондаревич І. А. Філософія. Київ: Алерта, 2013. 240 с. 9. Рижак Л. Філософія: підручник. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2013. 650 с.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	1. Кузьмін Д.В. Філософія: [дистанційний курс для здобувачів освіти на початковому (короткому циклі) рівні вищої освіти зі спеціальності 133 Галузеве машинобудування]. URL: https://dl.kpt.sumdu.edu.ua/course/679 . 2. Навчальний електронний інформаційний комплекс «Філософія (НЕІК)». URL: http://dl.nlu.edu.ua/?lang=uk . 3. Інтернет-портал Інституту філософії НАНУ ім. Г.С. Сковороди. URL: https://www.filosof.com.ua . 4. Українського філософського фонду). URL: http://www.philosophy.ua/